

ІНДИКАТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ В КОНТЕНСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ АСПЕКТІВ СТРУКТУРНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В АПК

Постановка проблеми. Трансформація адміністративної економіки в систему ринкового типу об'єктивно обумовлює необхідність освоєння відповідних форм організації і регулювання господарчого життя. Індикативне планування якраз є формою, що довело, свою економічну доцільність і високу соціальну віддачу. Воно виступає в якості загальноекономічної передумови здійснення ефективного бізнесу-планування підприємствами і корпоративними структурами. Зміст індикативного планування, тим більше механізмів його реалізації в агропромисловому виробництві, неоднозначно трактуються в західній економічній літературі. У вітчизняній науці дана проблема ще не стала предметом спеціального дослідження і знаходиться на початковому етапі розробки. Найбільшу гостроту вона набуває в контексті здійснення структурно-інвестиційної політики в АПК України, що визначається його глибоко деформованою структурою і необхідністю кардинальної активізації інвестиційної діяльності, яка виступає умовою стабільності економічного зростання єдиного господарського комплексу країни [2, стор. 14].

Аналіз останніх досліджень. Джерелом інформації слугували офіційні статистичні матеріали, інформаційно-аналітичні матеріали, науково-методичні розробки, Закони України, Постанови Верховної Ради і Кабінету Міністрів України, Укази Президента України, нормативні документи. Крім того, були використані наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, серед яких, В.П. Александрова, О.І. Амоша, І.А. Бланк, С.В. Богачов, Н.Ю. Брюховецька, Б.В. Буркинський, В.М. Василенко, О.С. Власюк, В.М. Геєць, З.В. Герасимчук, В.М. Гриньова, Б.М. Данилишин, М.П. Денисенко, М.І. Долішний, С.В. Захарін, В.І. Захарченко, Б.Т. Кліяненко, І.І. Лукінов, В.К. Мамутов, В.В. Максимов, В.О. Онищенко, О.О. Пересада, Л.А. Савельєв, В.М. Степанов, Д.М. Стеченко, В.Г. Федоренко, В.М. Хобта, Я.В. Хоменко, М.Г. Чумаченко, М.М. Якубовський та інші.

Завдання та методика дослідження. Завдання дослідження полягають у комплексному вивченні питань реформування та регулювання аграрних відносин в умовах кризи та їх вплив на стан продовольчої безпеки країни, у зв'язку з чим питання даної теми є актуальним і сьогодні.

Виклад основного матеріалу. Індикативне планування в АПК являє собою форму гармонізації функціонування органів різноманітних гілок державної влади і недержавних управлінських структур у сфері агропромислового виробництва, суб'єктів його господарювання, а також інститутів ринкової інфраструктури. Сутність індикативного планування виявляється в його функціях. Основні з них: інформаційна, мотиваційна і координуюча.

Реалізація інформаційної функції припускає визначення державою макроекономічних пропорцій в АПК і конкретизацію їх у системі індикаторів - основних показників, що задають бізнесу орієнтири виробничо-комерційної діяльності. Наявність подібного роду орієнтирів виступає основою розробки бізнес-планів та реалізації

мотиваційної функції індикативного планування. Воно дає можливість підприємству в АПК більшою обґрунтованістю і можливістю домагатися своєї кінцевої мети: - досягнення комерційного успіху. Оскільки ж ринок визнає механізми регулювання, які самоналагоджуються, а характер прийняття господарських рішень – є множинним, то об'єктивно виникає необхідність наявності органу, який здійснює оптимізацію функціонування економічної системи в цілому. Причому, такий орган повинен мати статус верховного інституціонального суб'єкта, яким може виступати лише держава. Звідси - логічний висновок про координуючу функцію індикативного планування.

Важливу роль при розробці індикативного планування в АПК має обґрунтування його бази. У принциповому розумінні нею визнається система макроекономічних показників, спрямованих на досягнення загальнодержавних цілей і пріоритетів. При цьому необхідно виходити з наступного їхнього співвідношення, кінцевою стратегічною ціллю є національна безпека, а основою її формування виступає економічна безпека, головною умовою останньої є продовольча безпека [3, стор.6].

Принципове значення має також визначення механізмів реалізації індикативного планування в АПК. Серед них найбільш діючими, як свідчить досвід розвинених країн, є інструменти грошово-кредитної, цінової, податкової й амортизаційної політики, а також системи контракцій і дотацій. В цьому контексті особливе значення має активізація інвестиційної діяльності через стимулювання платоспроможного попиту суб'єктів господарювання [1, стор. 3].

Індикативне планування за своєю суттю є сукупністю заходів економічного характеру. Однак, попередньою умовою його практичного втілення є відповідне нормативно-правове забезпечення. Головним чинником останнього виступає прийняття Закону "Про індикативне планування". У ньому слід класифікувати правовий статус індикативних планів, їхнє співвідношення з іншими формами регулювання економіки і порядок розробки. У Законі необхідно чітко визначити ієрархію органів державного управління, їхні права й обов'язки. При цьому повинні бути чітко встановлені міра та механізми відповідальності кожного структурного рівня ієрархії. Даний закон вимагатиме стикування з нормативними актами державно-правового і цивільно-правового, податкового, бюджетного, банківського регулювання, а також їхнього неминучого коригування. Крім цього буде потрібно прийняти підзаконні акти, що визначають методичну основу й інструментарій індикативного планування.

У зв'язку з цим постають два принципових положення.

По-перше. Забезпечення стабільного довгострокового економічного росту України обумовлює необхідність законодавчого закріплення і відповідного державного бюджетного забезпечення АПК як пріоритетної сфери.

По-друге. Розробка, а головне - практичне впровадження системи індикативного планування неминуче обумовлюють необхідність реального реформування структури державного управління агропромисловим комплексом, перерозподілу функцій між її рівнями. При цьому повинні бути істотно розширені повноваження суб'єктів господарювання мікрорівня: аграрних підприємств і агропромислових формувань різних типів. Тільки в такому випадку бізнес-планування останніх буде ефективним. Одночасно має бути передбачено підвищення ролі вищестоячих рівнів щодо координування діяльності безпосередніх товаровиробників і їх консалтингового забезпечення.

Економічну суть індикативного планування в АПК складають три взаємообумовлених складових:

- визначення пріоритетів агропромислового комплексу в контексті досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку країни;
- прогнозування пропорцій між сферами АПК, його галузями і продуктивними підкомплексами, втілюваного в систему індикаторів - показників;
- розукрупнення планових показників по галузевому, територіальному і територіально-виробничому принципу із їх стикуванням на заключному етапі.

При розробці індикативних планів величезне значення має виділення пріоритетів розвитку. У теорії це положення є аксіоматичним. Проте дуже часто випадає з аналізу наступний факт: на практиці істотно розширюється коло виробництв, які безпосередньо не пов'язані між собою, але також потребують першочергових вкладень. Останнє чітко проявляється на прикладі однієї із самих гострих проблем АПК - недостатнього рівня розвитку третьої сфери. Так, оснащення підприємств м'ясо- і молокопереробної, хлібопекарської, масложирової, цукрової й інших галузей сучасним технологічним устаткуванням, а також розширення консервного виробництва різко підвищать попит на нікель, алюміній, олово й інші кольорові метали. Крім цього, встане питання про високоякісні харчові добавки, які потребують освоєння нових виробництв у хімічній промисловості. Таким чином, виникає необхідність оптимізації міжгалузевих відношень і розробки моделей міжгалузевого балансу в рамках єдиного господарського комплексу країни, а також вирішення системи питань у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Отже, розробка і реалізація індикативних планів припускають урахування сумарного ефекту не тільки економічної, але й технологічної та соціальної взаємодії сфер, галузей, виробництв (а також ефекту міжрегіонального співробітництва).

Висновки. Концепція індикативного планування в Україні має бути побудована у контексті конкретної соціально-економічної ситуації, що обумовлює відповідний ступінь державного впливу на відтворювальні процеси. Становище таке, що на початковому етапі формування ринкових відносин у нашій країні найбільш застосовуються моделі, які використовувалися після закінчення другої світової війни в Японії ("лінія Доджа") і Німеччини (економічна програма Л. Ерхарда). При цьому не можливо не брати до уваги регіональні особливості.

Завдання реальної господарської практики при всіх труднощах і протиріччях макроекономічного характеру об'єктивно визначають необхідність розробки в АПК бізнес-планів, що передбачають істотні структурно-інвестиційні перетворення.

Анотація

У статті проведено дослідження особливостей економічної суті індикативного планування в АПК.

Ключові слова: Індикативне планування, структурно-інвестиційні перетворення.

Аннотация

В статье проведен анализ исследования особенностей экономической сути индикативного планирования в АПК.

Ключевые слова: Индикативное планирование, структурно-инвестиционные изменения.

Summary

In the article is made the analysis of researching of peculiarities of the economic content of indicative planning in AIC.

Keywords: indicative planning, structural investment changes.

Список використаної літератури:

1. Андрійчук В.Г. Важливі підйоми відродження АПК// Економіка АПК. - 2007. - № 4. - С. 18-26.
2. Про стратегію трансформування АПК та забезпечення продовольчої безпеки України. Наукова доповідь// Економіка АПК. - 2008. - № 9. - С. 3-36.
3. Саблук П.Т. Основні напрями розвитку високоефективного агропромислового виробництва в Україні // Економіка АПК. - 2008. - №7. - С. 3-13.